

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 31.12.2011. GODINE**

Sarajevo, mart 2012.

Sadržaj

1. UVOD.....	3
1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO.....	4
1.2. Trend poslovanja MKO u Federaciji BiH u 2011. godini.....	5
1.3. Potrebne mjere na nivou sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja..	7
2. STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA.....	7
2.1. Kadrovi	8
3. ANALIZA FINANSIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO	9
3.1. Bilans stanja.....	9
3.2. Kapital	12
3.3. Kreditni portfolio	13
3.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	19
3.5. Bilans uspjeha	21
4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	23

PRILOZI:

Prilog 1.	Osnovni podaci o MKO
Prilog 2.	Bilans stanja MKF
Prilog 3.	Bilans stanja MKD
Prilog 4.	Bilans uspjeha MKF
Prilog 5.	Bilans uspjeha MKD
Prilog 6.	Pregled doniranog kapitala MKF

GRAFIKONI:

Grafikon 1.	Iznos aktive MKO na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
Grafikon 2.	Iznos bruto portfolija na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
Grafikon 3.	Iznos kapitala MKO na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
Grafikon 4.	Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
Grafikon 5.	Prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite prema izvještajima MKO u IV. kvartalu 2011. godine
Grafikon 6.	Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u IV. kvartalu 2011. godine
Grafikon 7.	Broj zaposlenih MKO na dan 31.12.2011. godine
Grafikon 8.	Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.12.2011. godine
Grafikon 9.	Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 31.12.2011. godine
Grafikon 10.	Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2011. godine

1. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registrovanje, djelatnost, oblik organizovanja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO, odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Nadležnosti Agencije za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) nad ovim poslovima propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06 i 48/08) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja kontrolom na licu mjesta (*on-site*) i analizom izvještaja koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije. Izvještajnu osnovu čine kvartalni izvještaji o bilansu stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja i drugi izvještaji o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečni izvještaj o kamatnim stopama.

U toku 2011. godine, Agencije je nastavila redovan nadzor MKO, a u on-site kontrolama je kontrolisrala 40% aktive cjelokupnog mikrokreditnog sistema u Federaciji BiH. Kontrole na licu mjesta (*on-site*) obavljene su prema utvrđenom planu kontrola ili prioritetu, u slučajevima bitno poremećenog poslovanja MKO. Agencija je posebno nadzirala rad organa upravljanja i rukovođenja MKO, upravljanje kreditnim rizikom i rizikom likvidnosti, kapital i tretman doniranih sredstava MKO, te usklađenost sa standardima poslovanja definiranih odlukom o ostalim općim uslovima poslovanja, usklađenosti sa ZoMKO, Zakonom o udruženjima i fondacijama (ZUF) i drugim propisima.

Fokus kontrola je također bio uočavanje i otklanjanje eventualnih slabosti i nepravilnosti u cilju stvaranja pouzdanog sistema u kojem će klijenti MKO biti transparentno informisani o načinu obračuna i visini efektivnih stopa na mikrokredite, u kojem jamci neće biti izloženi većem riziku neplaćanja kredita od strane dužnika, nego što je to imanentno samoj preuzetoj funkciji jemca u skladu sa zakonom, te u kojoj će se osigurati stabilan sistem koji prvenstveno služi svrsi definiranoj članom 2. ZoMKO.

Nepravilnosti utvrđene neposrednim nadzorom MKO obavljenim u 2011. godini, uglavnom su se odnosile na nepridržavanje odredaba ZoMKO, posebno čl. 4. i 39. ZoMKO i provedbenih akata Agencije, specifično u pogledu formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, a posebno u slučajevima ponovnog ugovaranja kredita. Dodatne nepravilnosti utvrđene on-site kontrolama MKO, odnosile su se na kršenje Odluke o ostalim općim uslovima za poslovanje MKO u pogledu propisanih standarda Agencije za poslovanje MKO, pokrića gubitka na teret doniranog kapitala za kreditni portfolio, i transakcija sa povezanim licima na štetu MKF, te kršenje odredaba ZUF-a, posebno člana 41. u pogledu nedomaćinskog raspolaganja imovinom MKF u nekim slučajevima.

Ostale nepravilnosti u poslovanju MKO utvrđene kontrolom, odnosile su se na neadekvatno izvještavanje MKO koje nije usklađeno sa Uputstvom Agencije za izradu izvještaja MKO, rad organa MKO i interne revizije, nedostatke u sistemu internih kontrola, rad odjela za prigovore i žalbe klijenata i jemaca, neadekvatno iskazivanje i objavljivanje efektivne kamatne stope u sredstvima javnog informisanja ili uredima i dr. S tim u vezi Agencija je izdala brojne naloge čija se implementacija kontinuirano nadzire.

Tokom 2011. godine, Agencija je oduzela dvije dozvole za rad MKF, jednu uslijed prestanka rada, a drugu radi izvršene statusne promjene, pripajanja drugoj MKF, čime je od 2008. godine, kada su MKO započele s radom upisom u nadležne registre, Agencija ukupno oduzela 4 dozvole za rad. Time je broj izdatih dozvola za rad MKO sa 20, smanjen na 16, trenutno aktivnih dozvola za rad, što predstavlja smanjenje od 20%.

Mikrokreditne organizacije su usvojile politike i procedure kojima su definisale obaveze i aktivnosti na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Također, izvršile su imenovanje ovlaštenih osoba za koordiniranje svih aktivnosti koje je potrebno poduzeti u cilju prevencije pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Na osnovu ovoga može se zaključiti da su u mikrokreditnom sektoru poduzete neophodne aktivnosti u cilju eliminisanja rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, koji se mogu pojaviti u poslovanju MKO.

1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Poslovanje MKO bliže se uređuje podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od Upravnog odbora Agencije i uputstvima za poslovanje MKO usvojenim od direktora Agencije.

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uslovima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
5. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja	27/07
6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite	27/07, 46/09 i 46/11
8. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
9. Odluka o uslovima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta	32/10
10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11

Uputstva Agencije za poslovanje MKO

1. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputstvo za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputstvo za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputstvo za izradu izvještaja mikrokreditnih organizacija.

1.2. Trend poslovanja MKO u Federaciji BiH u 2011. godini

Tokom 2011. godine, nastavljen je pad bruto portfolija MKO. Mnoge MKO suočavaju se sa smanjenom potražnjom klijenata uslijed jače konkurentnosti banaka koje nude zamjenske kredite klijentima mikrokreditnih organizacija. Također značajni institucionalni kreditori iskazuju veći oprez prilikom finansiranja MKO, što je dodatni razlog značajnog pada mikrokreditnog portfolija, posebno kod određenih MKO.

Sredstava za mikrokreditiranje koja nude kreditori sve je manje, te su krajem 2011. godine, dugoročni izvori sredstava pali za 22% u odnosu na prethodnu godinu. U toku 2011. godine otpisano je 21,6 miliona KM glavnice, što je 5,21% od ukupnih bruto kredita, čime je stopa godišnjeg otpisa cjelokupnog sektora izvan standarda propisanog od Agencije. Mikrokreditne organizacije ulažu više napora u naplati potraživanja po otpisanim kreditima, što je evidentno iz iskazanih vanrednih prihoda na kraju 2011. godine, koji su u odnosu na kraj prethodne godine veći za 16%.

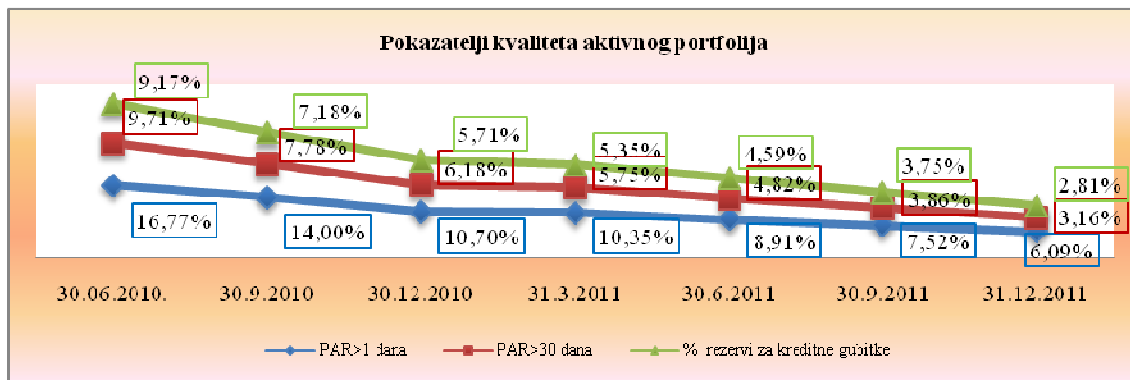
u 000 KM

Vanbilansna evidencija: potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
OPIS	FIZIČKA LICA		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6=2+4	7=3+5
<i>Početno stanje na datum 01.01.2011.godine</i>	127.621	22.241	2.531	414	130.153	22.655
<i>Promjene u 2011. godini:</i>						
<i>novi otpis (u tekućoj godini)</i>	21.207	5.208	382	42	21.589	5.250
<i>naplaćeno u tekućoj godini</i>	10.191	3.851	212	45	10.402	3.895
<i>trajni otpis</i>	51	13	10	0	61	13
<i>Saldo na datum 31.12.2011. godine</i>	138.586	23.585	2.692	411	141.279	23.996

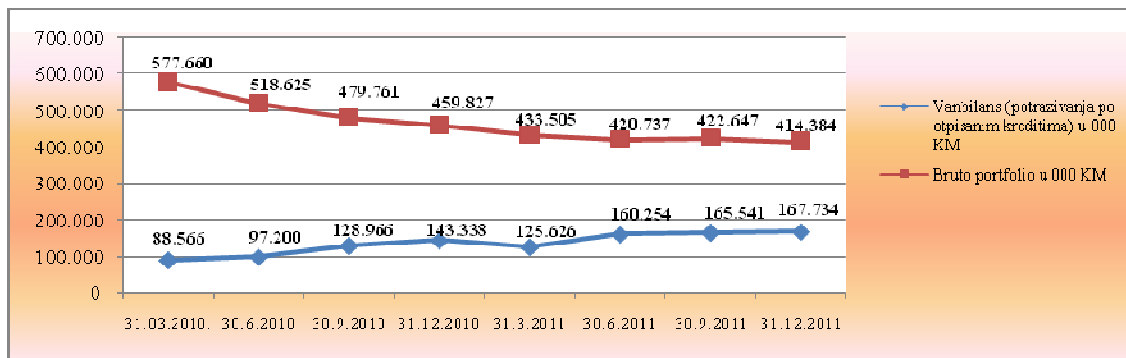
Pad kreditnog portfolija, gubitak tržišnog segmenta, dijalog investitora kao i nemogućnost dostizanja postavljenih standarda, promovira potrebu za konsolidacijom u mikrokreditnom sektoru, te se užurbano vode razgovori o spajanju manjih i srednjih mikrokreditnih organizacija, što predstavlja važan korak u očuvanju sektora.

Posljedice kreditne ekspanzije u prošlosti, trenutni ekonomski ambijent, značajna prezaduženost klijenta i zasićenje lokalnih tržišta na kojima posluje nekolicina mikrokreditnih organizacija, te opće raspoloženje javnog mnijenja prema sektoru, nalaže neizbježnu konsolidaciju i većih mikrokreditnih fondacija u Federaciji BiH putem zajedničkog osnivanja mikrokreditnih društava od strane dvije ili više mikrokreditnih fondacija. Na taj način bi se olakšao proces ulaganja u mikrokreditna društva, te poboljšao segment korporativnog upravljanja, što predstavlja najslabiju kariku u većini institucija.

U cilju preveniranja i prevazilaženja problema prezaduženosti, Agencija je naložila MKO punu primjenu propisa o obaveznoj razmjeni informacija na nivou sektora i Centralnog registra kredita CBBiH. Tokom 2011. godine, većina MKO je uložila dodatne napore na primjeni praksi odgovornog kreditiranja i ostvarivanja misije i ciljeva mikrokreditnog sektora.

Uprkos padu mikrokreditnog portfolija za 10% u odnosu na kraj prethodne godine, odnosno za 2% u odnosu na kraj prethodnog kvartala, rezultati većih MKO prema izvještajima o rezervama iskazuju poboljšanja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Poboljšanje kvalitete aktivnog portfolija iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 5,71% na 2,81%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja smanjen je sa 10,7% na 6,09%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja smanjen je sa 6,18% na 3,16%, čime je ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija u okvirima standarda propisanog od Agencije. Od 16 MKO, 5 MKF ne zadovoljava standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%.

Zabrinjava međutim povećanje nivoa reprogramiranih zajmova, odnosno pojava kod određenih MKO koje sistemski vrše reprogramiranje/refinansiranje loših kredita iz perioda 2008/2009 godine, te činjenica da je vanbilansna evidencija ukupno otpisanih kredita u periodu od jedne godine porasla za 16%. S obzirom da je i u IV. kvartalu 2011. godine zabilježen pad kreditnog portfolija, i rast ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO, na dan 31.12.2011. godine, 40% kreditnog portfolija nalazi se u vanbilansnoj evidenciji.

Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfolija između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da četiri MKO ima preko 80% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfolio (kod jedne MKO ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima za 14% je veći od iznosa aktive), što je direktna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti, dok su tri MKO iskazale ukupne otpise ispod 15% ukupnog bruto portfolija.

1.3. Potrebne mjere na nivou sektora s ciljem otklanjanja negativnih efekata poslovanja

Konsolidacija na nivou MKO, posebno MKO-a srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije obima, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova i smanjenje kamatnih stopa, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacijom bi se omogućilo osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Također, značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva u narednoj godini, te u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti.

Agencija očekuje da će se izmjenama ZoMKO otkloniti nedorečenost zakonskih propisa, omogućiti adekvatni instrumenti za nadzor poslovanja MKO, omogućiti efikasnije korigiranje uočenih problema u poslovanju MKO, te otkloniti eventualne zloupotrebe. Očekivanim izmjenama ZoMKO kreirat će se prostor za dodatno poboljšanje podzakonskih akata Agencije u cilju zaštite doniranih sredstva kojim je direktno omogućeno kreditiranje velikog broja klijenta koji nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja. Strategija mikrokreditnog sektora također treba biti usmjerena na unapređenje saradnje sa Centrom za finansijsko i kreditno savjetovanje (CFKS) koji bi kao nezavisno tijelo mogao ponuditi rješenje za restrukturiranje kredita prezaduženih klijenata, te o tome pregovarati s relevantnim institucijama kako bi se pokušalo pomoći klijentima koji su suočeni sa finansijskim poteškoćama.

2. STRUKTURA MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

U Federaciji BiH sa 31.12.2011. godine, dozvolu za rad Agencije ima 16 MKO, od toga 15 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 28 organizacionih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Agencija trenutno vodi postupak prestanka rada jedne MKF. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obaveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 1. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD kojima je Agencija izdala dozvolu za rad za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Kao rezultat racionalizacije troškova MKO, a prvenstveno MKF, nastavljen je trend zatvaranja organizacionih dijelova MKF sa sjedištem u Federaciji BiH, te je sa stanjem na 31.12.2011. godine, u odnosu na kraj prethodne godine, ukupan broj organizacionih dijelova sa sjedištem u Federaciji BiH manji za 38 organizacionih dijelova, odnosno za 10%. MKO sa sjedištem u Federaciji BiH imaju ukupno 341 organizacioni dio, od čega u Federaciji BiH 225, Republici Srpskoj 113 i Distriktu Brčko 3. Ukupno 188 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar. U toku 2011. godine, Agencija je izdala 4 saglasnosti za osnivanje organizacionih dijelova, od koji su dvije suglasnosti izdate za promjenu oblika, te 25 saglasnosti za promjenu adrese organizacionih dijelova i čak 42 saglasnosti za zatvaranje organizacionih dijelova MKO. Organizacione dijelove izvan Federacije BiH ima 9 MKF.

Agencija je dala dozvole za rad organizacionih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 28 filijala i terenskih ureda.

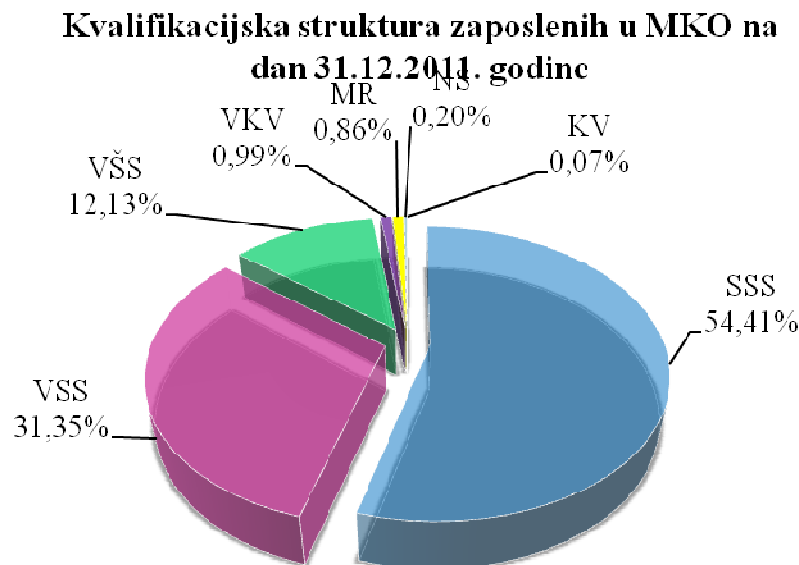
2.1. Kadrovi

Tabela 1. Kvalifikaciona struktura zaposlenih

Rb.	Kvalifikacija	31.12.2010.		Ukupno	Učešće	31.12.2011.		Ukupno	Učešće	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0	3	0	3	0,20	100
2.	KV	2	0	2	0	1	0	1	0,07	50
3.	VKV	21	0	21	1	15	0	15	0,99	71
4.	SSS	876	3	879	58	817	4	821	54,41	93
5.	VŠS	232	0	232	15	183	0	183	12,13	79
6.	VSS	378	3	381	25	469	4	473	31,35	124
7.	MR	10	0	10	1	13	0	13	0,86	130
UKUPNO		1522	6	1528	100	1501	8	1509	100,00	99

Sa 31.12.2011. godine, mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.509 radnika, što je za 19 radnika ili 1% manje u odnosu na 31.12.2010. godine. MKF zapošljavaju 1.501 radnika ili 99,5%, a MKD 8 radnika ili 0,5%. U strukturi zaposlenih najveće je učešće SSS od 54,41%, VSS od 31,35% i VŠS od 12,13%.

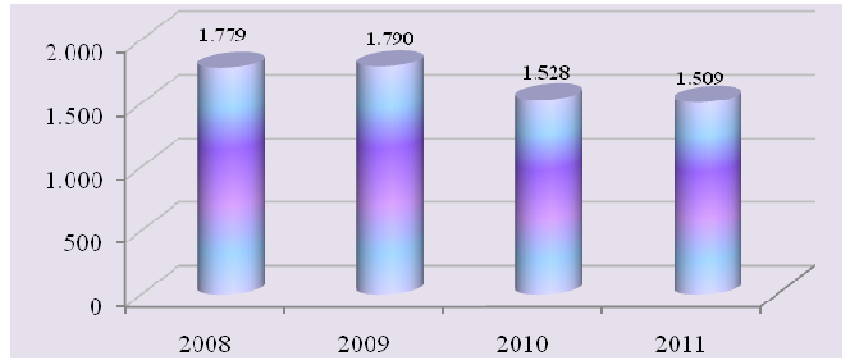
Učešće zaposlenih sa visokom stručnom spremom je u porastu (za 24%) i magistara (za 30%), dok je procent učešća zaposlenih sa višom i srednjom stručnom spremom u padu u odnosu na 31.12.2010. godine.

Posmatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika, što u poređenju sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, predstavlja smanjenje od 16%. Posmatrajući ova dva perioda kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, kod kojih je isti manji za 37%, odnosno 31%.

Broj zaposlenih u MKO

3. ANALIZA FINANSIJSKOG STANJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA MKO

3.1. Bilans stanja

Bilansna suma MKO sa 31.12.2011. godine iznosi 502,6 miliona KM i za 73,6 miliona KM ili 13% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2010. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 5 MKF i 1 MKD, dok je pad zabilježilo 10 MKF. Pad bilansne sume veći od 10% u odnosu na kraj 2010. godine zabilježile su 4 MKF, pad preko 20% bilježe 2 MKF, dok su pad bilansne sume preko 30% zabilježile 4 MKF. Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 460,6 miliona KM ili 92%.

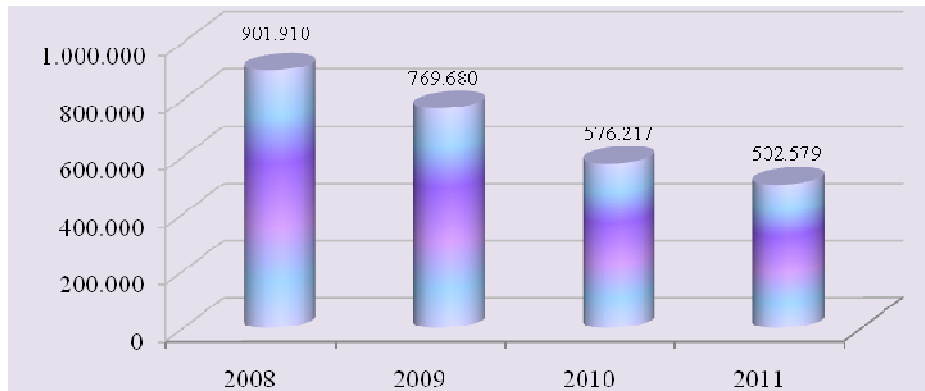
Tabela 2. Bilans stanja MKO

u 000 KM

OPIS	31.12.2010. godine					31.12.2011. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA											
1. Novčana sredstva	47.527	8	36	3	47.563	28.973	6	270	14	29.243	61
2. Plasmani bankama	28.751	5	0	0	28.751	14.975	3	0	0	14.975	52
3. Krediti	458.551		1.276		459.826	412.802		1.582		414.384	90
4. Minus: rezer. za kred. gubitke	26.214		36		26.250	11.647		11		11.658	44
5. Neto krediti	432.337	75	1.240	91	433.576	401.155	80	1.572	80	402.727	93
6. Posl. prostor i ost. fik. aktiva	49.115	9	84	6	49.200	47.838	10	75	4	47.913	97
7. Dugor. investicije	3.500	1	0	0	3.500	15	0	0	0	15	0
8. Ostala aktiva	14.319	2	9	1	14.328	9.048	2	57	3	9.105	64
9. Minus: rezerv. na ost. st. aktive, osim kredita	701	0	0	0	701	1.398	0	2	0	1.400	200
UKUPNO AKTIVA	574.848	100	1.369	100	576.217	500.606	100	1.973	100	502.579	87
PASIVA											
10. Obaveze po uzet. kreditima	409.898	71	598	44	410.496	330.981	66	1.175	60	332.156	81
11. Ostale obaveze	23.025	4	71	5	23.096	20.054	4	69	3	20.122	87
12. Kapital	141.924	25	700	51	142.625	149.571	30	729	37	150.301	105
UKUPNO PASIVA	574.848	100	1.369	100	576.217	500.606	100	1.973	100	502.579	87
Vanbilansna evidencija	144.521		88		144.609	168.222		60		168.282	116

Posmatrajući bilansnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 miliona KM, što u poređenju sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, predstavlja pad od čak 44%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilansne sume, kod kojih je ista pala za čak 73%, odnosno 64%.

Iznos aktive MKO u 000 KM

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 29,2 miliona KM ili 6% sa stopom pada od 39% u odnosu na 31.12.2010. godine i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Posmatrajući iznos novčanih sredstava sa stanjem na dan 30.06.2011. godine (nakon čega je učešće novčanih sredstava u ukupnoj aktivni počelo opadati), ista su pala za 15,5 miliona KM odnosno za 35%. Plasmani bankama iznose 15 miliona KM ili 3%. Neke MKF mogu se suočiti sa rizikom likvidnosti, a kreditori generalno pokazuju visok stepen opreza uslijed iskazanih rezultata poslovanja odnosno trenda koji iskazuje sektor, čime se fondacijama ograničava pristup novim kreditima kojim bi zadovoljili kratkoročne obaveze, što uz lošu naplatu kredita može dovesti do nelikvidnosti.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjani za rezervisanja za kreditne gubitke iznose 402,7 miliona KM ili 80% ukupne aktive i manji su za 30,8 miliona KM ili 7% u odnosu na 31.12.2010. godine. Pad neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 10 MKF, dok je rast zabilježilo 5 MKF i 1 MKD. U odnosu na 31.12.2010. godine, pad neto kredita do 10% zabilježile su 3 MKF, pad preko 10% zabilježile su 3 MKF, pad preko 20% zabilježile su također 3 MKF, dok je 1 MKF zabilježila pad neto kredita preko čak 50%.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 48 miliona KM ili 10% ukupne aktive i bilježe pad od 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Sedam MKF ima procent fiksne aktive u ukupnoj aktivni (umanjenoj za donirani kapital) veći od dozvoljenog iznosa.

Iznos od 7,7 miliona KM ili 1% odnosi se na dugoročne investicije (15 hiljada KM) i ostalu aktivnu (7.705 hiljada KM umanjenu za rezervisanja na ostale stavke aktive osim kredita), koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Dugoročne investicije odnose se na jednu MKF, te su u odnosu na prethodni kvartal manje za 2,7 miliona KM, što je direktan rezultat reklasifikacije bilansnih pozicija kod jedne MKF čija je sveobuhvatna kontrola poslovanja obavljena u IV kvartalu 2011. godine, kada je utvrđeno da izvještavanje po ovoj stavci nije usklađeno sa Uputstvom Agencije za izradu izvještaja MKO. Iznos od 2,7 miliona KM koji je bio prikazivan na poziciji dugoročnih investicija, kontrola je

reklasificirala na pozicije plasmana bankama i kamatonosnih računa depozita, što je uključeno u izvještaje ove MKF sa stanjem na dan 31.12.2011. godine. Procent ostale aktive kod 14 MKF i 1 MKD manji je od 10% u odnosu na ukupnu aktivu, a samo kod jedne MKF taj procent iznosi 11,82%.

U strukturi pasive MKO, obaveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 332,2 miliona KM ili 66% ukupne pasive i manje su za 19% u odnosu na 31.12.2010. godine.

Tabela 3. Ročna struktura uzetih kredita

u 000 KM

OPIS	31.12.2010. godine				31.12.2011. godine				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obaveze po uzetim kratkor. kreditima	88.871	513	89.384	22	82.347	723	83.070	25	93
2. Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	321.027	86	321.113	78	248.634	452	249.086	75	78
UKUPNO	409.898	598	410.496	100	330.981	1.175	332.156	100	81

Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 3 MKF) iznose 249,1 milion KM ili 75% i imaju stopu pada od 22% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kratkoročni krediti (koje nema 5 MKF) iznose 83,1 milion KM ili 25% i imaju stopu pada od 7% u odnosu na kraj prethodne godine. Na obaveze po uzetim kreditima na MKF odnosi se 331 milion KM ili 99,6% od ukupnih obaveza po uzetim kreditima.

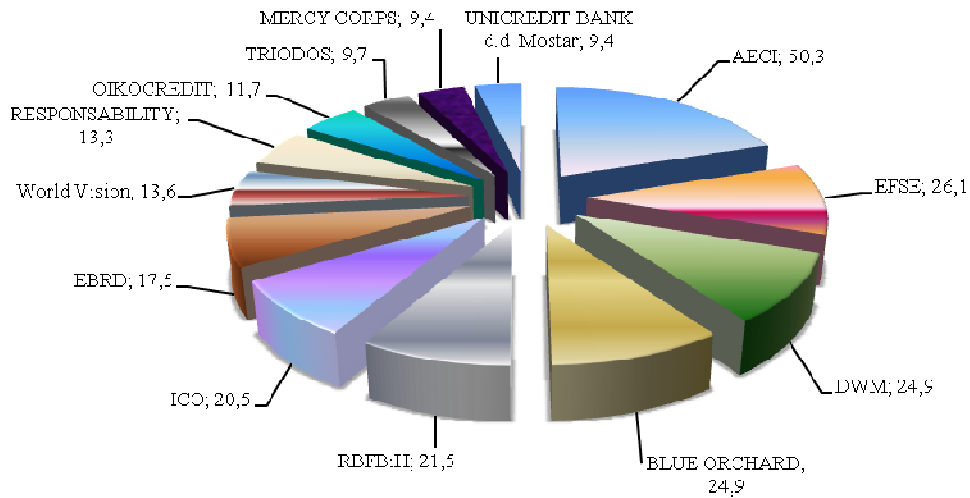
Najznačajniji kreditori MKO na koje se odnosi 81% ukupnih kreditnih obaveza su¹:

- 1.) AECI – Agencija za međunarodnu saradnju Kraljevine Španije (50,3 miliona KM);
- 2.) EFSE – Evropski fond za Jugoistočnu Evropu, Luksemburg (26,1 milion KM);
- 3.) DWM – Developing World Markets, SAD (24,9 miliona KM);
- 4.) Blue Orchard Finanse S.A., Švicarska (24,9 miliona KM);
- 5.) Razvojna banka Federacije BiH² (21,5 miliona KM);
- 6.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španija (20,5 miliona KM);
- 7.) EBRD – Evropska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (17,5 miliona KM);
- 8.) World Vision International, USA (13,6 milion KM);
- 9.) Responsibility SICAV, Švicarska (13,3 miliona KM);
- 10.) Oikokredit, Holandija (11,7 miliona KM);
- 11.) Triodos – Doen, Holandija (9,7 milion KM);
- 12.) Mercy Corps, SAD (9,4 miliona KM) i
- 13.) UniCredit Bank d.d. Mostar, BiH (9,4 miliona KM).

¹ Od 46 najznačajnijih evidentiranih kreditora MKO, u Informaciji su navedeni samo oni čije je učešće preko 80%.

² Sredstva su plasirana u okviru Projekta lokalnih inicijativa LIP I i LIP II koja su Odlukom Vlade Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br: 78/06 i 34/07) na upravljanje prenesena Razvojnoj banci Federacije BiH.

Izvori sredstava MKO na dan 31.12.2011. godine u mil. KM

Ostale obaveze iznose 20,1 milion KM ili 4% ukupne pasive, a čine ih obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Ukupno 4 MKF imaju procent ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

Vanbilansna evidencija iznosi 168,2 miliona KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (167,7 miliona KM) i komisioni poslovi (0,5 miliona KM koje imaju dvije MKF) i za 16% je veća od stanja sa 31.12.2010. godine.

3.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2011. godine iznosi 150,3 miliona KM ili 30% ukupne pasive i veći je za 7,7 miliona KM ili 5% u odnosu na kraj 2010. godine. Kapital MKF iznosi 149,6 miliona MKF ili 99,5%, a kapital jednog MKD 0,7 miliona KM ili 0,5%. Dvije MKF imaju procent iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa.

Tabela 4. *Struktura kapitala MKO*

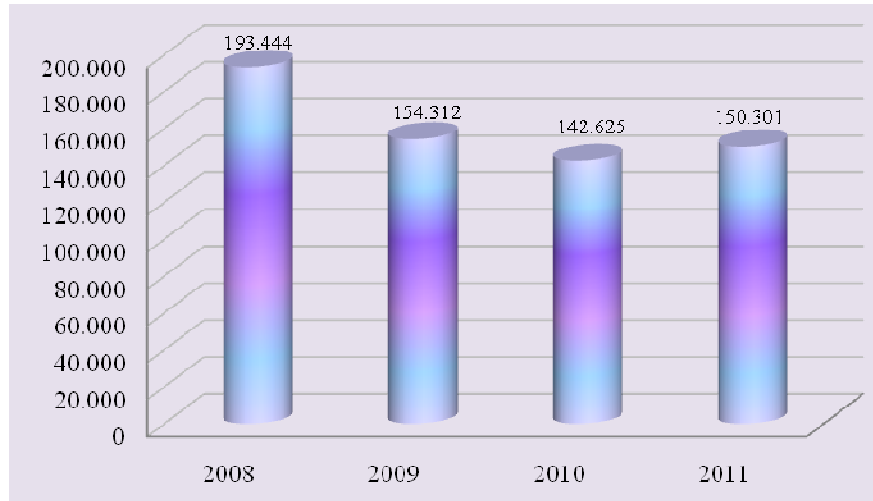
u 000 KM

OPIS	31.12.2010. godine					31.12.2011. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	42.619	30	0	0	42.619	43.061	29	0	0	43.061	101
Osnovni kapital	9.957	7	600	86	10.557	10.157	7	600	82	10.757	102
Višak/manjak pr. nad ras.	84.856	60	0	0	84.856	93.411	62	0	0	93.411	110
Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	3	0	3	0	0	29	4	29	963
Zakonske rezerve	0	0	98	14	98	0	0	100	14	100	102
Ostale rezerve	4.493	3	0	0	4.493	2.942	2	0	0	2.942	65
UKUPNO KAPITAL	141.924	100	700	100	142.625	149.571	100	729	100	150.301	105

Posmatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 miliona KM, što u poređenju sa stanjem na dan

31.12.2011. godine, predstavlja pad od 22%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti pao za čak 87%, odnosno 75%.

Iznos kapitala MKO u 000 KM

U strukturi kapitala najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 93,4 miliona KM, te čini 62% ukupnog kapitala MKF i veći je za 10% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do 31.12.2011. godine ostvarilo je 6 MKF, a višak prihoda nad rashodima 9 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit.

Neraspoređena dobit i rezerve jednog MKD iznose 129 hiljada KM ili 18% ukupnog kapitala MKD. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, ostvarile su samo dvije MKF, dok je 13 MKF i 1 MKD ostvarilo manjak prihoda nad rashodima odnosno gubitak od redovnog poslovanja. Od tih 13 MKF, 7 ih je zahvaljujući vanrednim prihodima koji su veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju 2011. godine, ostvarilo pozitivan rezultat.

Također je i jedno MKD na kraju 2011. godine, zahvaljujući vanrednim prihodima, ostvarilo neto dobit. Vanredni prihodi direktan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 43,1 milion KM ili 29% ukupnog kapitala, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Pet MKF imalo je povećanje doniranog kapitala u iznosu od 657 hiljada KM, dok je jedna MKF smanjila iznos doniranog kapitala za 215 hiljada KM radi pogrešnog knjiženja kursnih razlika, što je utvrđeno sveobuhvatnom on-site kontrolom te MKF izvršenom u IV. kvartalu 2011. godine. Time je donirani kapital u odnosu na kraj prethodne godine povećan za 442 hiljade KM, odnosno 1%.

Osnovni kapital MKO na dan 31.12.2011. godine iznosi 10,7 miliona KM ili 7% ukupnog kapitala. Ostale rezerve iznose 3 miliona KM, ili 2% ukupnog kapitala i odnose se na 3 MKF.

3.3. Kreditni portfolio

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 414,4 miliona KM ili 82% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih kredita sektora zavisi od stanja

kredita MKF na koje se odnosi 412,8 miliona KM ili 99,6% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 1,6 miliona KM ili 0,4% od ukupnih kredita.

Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjeni za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tabeli 5.

Tabela 5. Neto krediti

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2010. godine			31.12.2011. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kreditni	458.551	1.276	459.826	412.802	1.582	414.384	90
2.	Rezerve za kreditne gubitke	26.214	36	26.250	11.647	11	11.658	44
3.	Neto krediti (1.-2.)	432.337	1.240	433.576	401.155	1.572	402.727	93

Neto krediti iznose 402,7 miliona KM i za 7% su manji u odnosu na 31.12.2010. godine, dok su krediti na bruto osnovi manji za 10% u odnosu na kraj prethodne godine. Rezerve za kreditne gubitke iznose 11,7 miliona KM i manje su za 56% u odnosu na 31.12.2010. godine. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfolio iznosi 2,81%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2010. godine, bilježi poboljšanje od 2,9 procentna poena.

Posmatrajući bruto portfolio MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 miliona KM, što u poređenju sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, predstavlja pad od čak 50%. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfolija, kod kojih je isti pao za čak 73%, odnosno 69%

Iznos bruto portfolija MKO u 000 KM

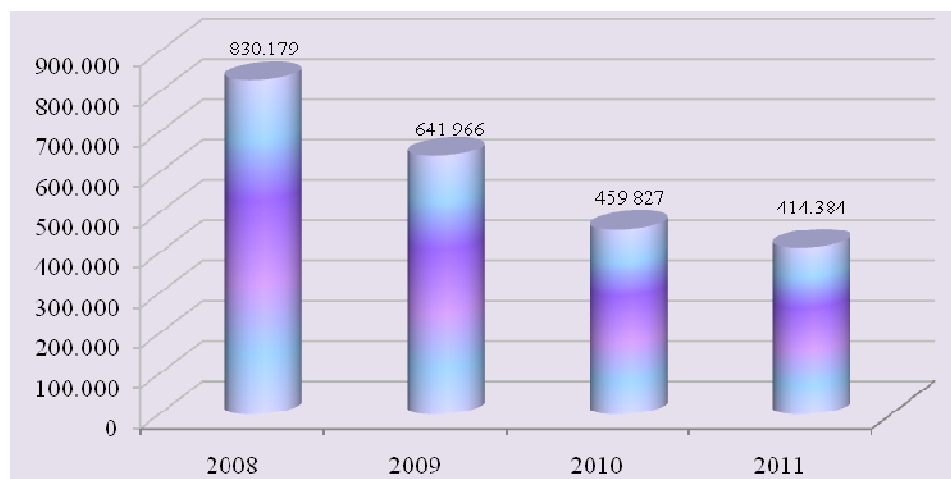

Tabela 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31.12.2011. godine

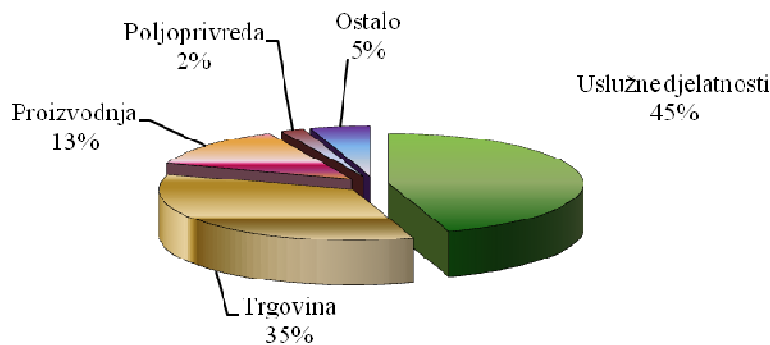
u 000 KM

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	1.248	3.609	30	4.887	45%
b.)	Trgovina	1.171	2.550	47	3.768	35%
c.)	Poljoprivreda	63	121	0	184	2%
d.)	Proizvodnja	505	882	12	1.398	13%
e.)	Ostalo	114	434	2	550	5%
UKUPNO 1:		3.101	7.595	92	10.787	100%
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	7.341	62.041	816	70.198	18%
b.)	Trgovina	6.703	42.543	682	49.928	12%
c.)	Poljoprivreda	8.122	127.086	1.222	136.431	34%
d.)	Proizvodnja	7.032	12.435	279	19.746	5%
e.)	Stambene potrebe	5.100	59.994	517	65.611	16%
f.)	Ostalo	12.414	48.682	587	61.683	15%
UKUPNO 2:		46.712	352.781	4.103	403.597	100%
UKUPNO (1+2):		49.813	360.377	4.195	414.384	

Prema sektorskoj strukturi mikrokredita 403,6 miliona KM ili 97% od ukupnih kredita plasirano je fizičkim licima, a 10,8 miliona ili 3% pravnim licima.

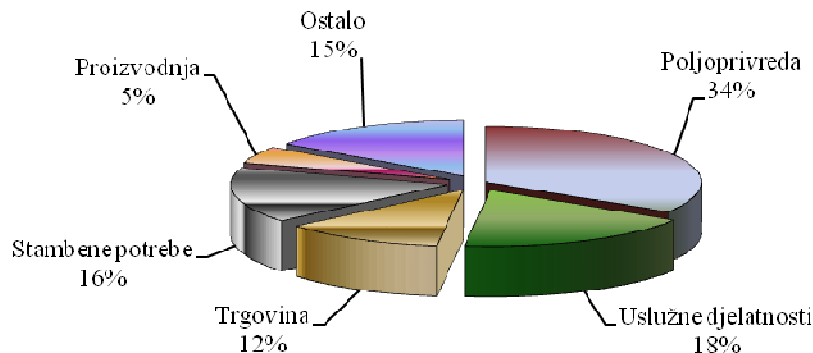
U ročnoj strukturi mikrokredita na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 54 miliona KM ili 13 %, a na dugoročne kredite 360,4 miliona KM ili 87%. Sama dospjela potraživanja iznose ukupno iznose 4,2 miliona KM ili 1% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite fizičkim licima. U odnosu na prethodni kvartal zabilježeno je smanjenje plasmana kratkoročnih kredita za 18%, što se odrazilo na povećanje dugoročnih kredita za isti postotak što može biti rezultat povećanog reprogramiranja/refinansiranja kratkoročnih kredita.

Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim osobama

Prema granskoj strukturi najveći iznos, od ukupnog iznosa mikrokredita datih **pravnim licima**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 4,9 miliona KM ili 45%, odnosno trgovina 3,8 miliona KM ili 35%. Za proizvodnju dato je 1,4 miliona KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu dato 0,2 miliona KM ili 2%, a za ostale namjene 0,5 miliona KM ili 5%.

Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim osobama

Što se tiče kredita **fizičkim licima**, 136,4 miliona KM ili 34% plasirano je za poljoprivredu, zatim 70,2 miliona KM ili 18% za uslužne djelatnosti, za trgovinu je plasirano 50 miliona KM ili 12%, za stambene potrebe 65,6 miliona KM ili 16%, za proizvodnju 19,7 miliona KM ili 5%, te za ostalo 61,7 miliona KM ili 15%.

Na osnovu analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje uslužnih djelatnosti i poljoprivrede, te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. Procent kredita koji se daju za stambene potrebe također je u porastu mada se radi o malim kreditima koji se koriste za poboljšanje stambenih uvjeta.

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja.

Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 31.12.2011. godine vide se iz sljedeće tabele:

Tabela 7. Izvještaj o visini i načinu formiranja rezervi za kreditne gubitke na dan 31.12.2011. godine

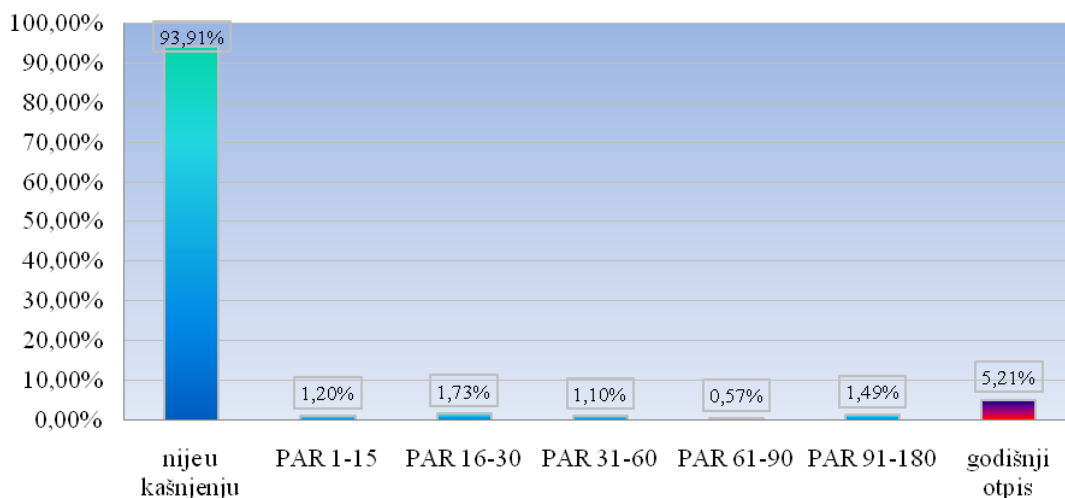
u 000 KM

Rb.	Dani kašnjenja	Stope rezervisanja	Iznos kredita	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki active	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
				Stopa rezervisanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama active	
1	2	3	4	5	6	7	8=(4x3)/100	9=(5x6)/100	10=(7x3)/100	11=(8+9+10)
1.	0	0%	389.149	0%	697	0	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	4.955	2%	103	333	98	3	6	107
3.	16 – 30	15%	7.187	100%	115	0	1.220	115	0	1.335
4.	31 – 60	50%	4.572	100%	166	0	2.286	165	0	2.452
5.	61 – 90	80%	2.355	100%	132	0	1.883	132	0	2.014
6.	91 – 180	100%	6.167	100%	982	0	6.171	980	0	7.150
UKUPNO			414.384		2.195	333	11.658	1.394	6	13.058

7.	preko 180	Otpis	3.673	100%	1.023					
----	-----------	-------	-------	------	-------	--	--	--	--	--

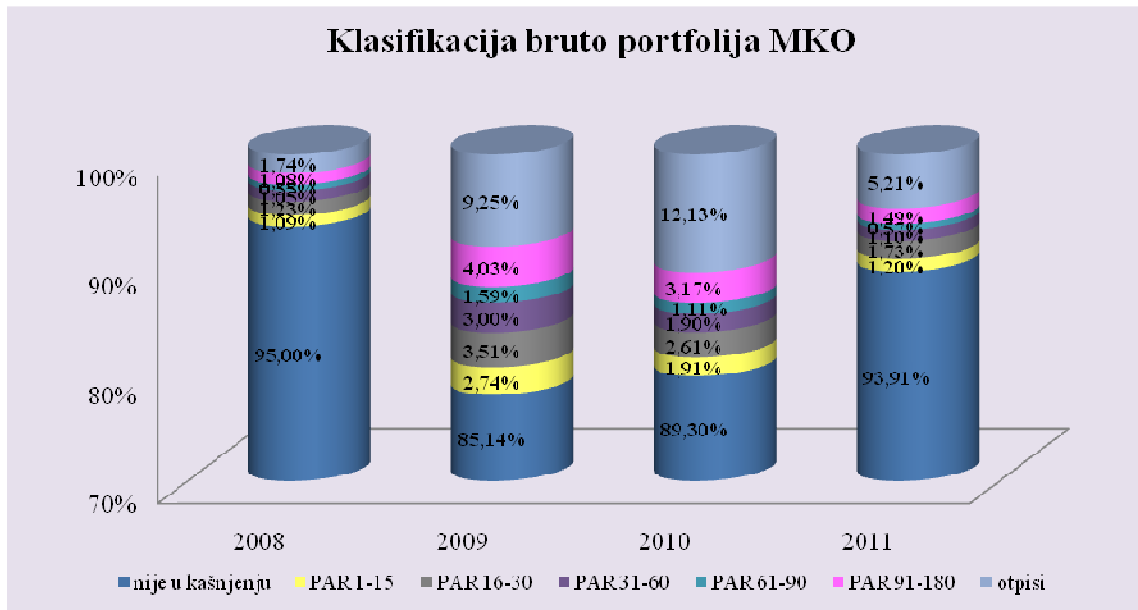
Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu 25,2 miliona KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana na kraju 2011. godini iznosila je 6,09% i nastavila je padati, te je u odnosu na kraj prethodne godine manja za 4,61 procentni poen. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 1,5 miliona KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 13 miliona KM i u odnosu na prethodni kvartal, manje su za 18%, dok je otpis u IV kvartalu 2011. godine iznosio 3,7 miliona KM po glavnici i 1 milion KM po kamati.

Kvalitet portfolija MKO na dan 31.12.2011. godine

U poređenju posljednje četiri godine poslovanja MKO, uprkos padu mikrokreditnog portfolija za 10% u odnosu na 2010. godinu, odnosno 35% u odnosu na 2009. godinu i čak 50% u odnosu na 2008. godinu, mikrokreditni sektor od 2009. godine iskazuje poboljšanje kvalitete aktivnog kreditnog portfolija. Poboljšanje kvaliteta aktivnog kreditnog portfolija iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 7,94% koliko je iznosila na kraju 2009. godine, na 2,81% koliko je ostvareno sa 31.12.2011. godine. Portfolio u riziku preko jednog

dana kašnjenja smanjen je sa 14,87%, koliko je iznosio u 2009. godini, na 6,09%, dok je portfolio u riziku (preko 30 dana kašnjenja) smanjen sa 8,62% koliko je iznosio na kraju 2009. godine na 3,16%, čime se ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija, sa 31.12.2011. godine, nalazi u okvirima standarda propisanog od Agencije. Od 16 MKO, 5 MKF ne zadovoljava standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. U 2011. godini MKO su otpisale 21,6 miliona KM glavnice, što čini 5,21% ukupnih bruto kredita. Premda je stopa godišnjeg otpisa pala sa 12,13%, koliko je iznosila na kraju prethodne godine (u 2010. godini, MKO su otpisale 55,7 miliona KM glavnice) na 5,21%, stopa godišnjeg otpisa cjelokupnog sektora i dalje je izvan standarda propisanog od Agencije.

Negativan utjecaj i posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sektor, posebno su izraženi kod poslovanja MKO kroz segment kreditiranja i kvalitet kreditnog portfolija. Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja iz ranijeg perioda, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza, došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci, Agencija je od 31.12.2009. godine propisala novi izvještajni obrazac OKJ - otplata kredita na teret jemaca.

Prema izvještajima MKO u Federaciji BiH sa 31.12.2011. godine, 8.553 jemca ukupno su otplatila 4,18 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita koje otplaćuju jemci u iznosu od 45,6 miliona KM (7.805 kreditnih partija), što je za 33% manje jemaca koji otplaćuju tuđe kredite u poređenju sa 31.12.2010. godine (4,21 milion KM, otplatilo je 12.734 jemca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita koje otplaćuju jemci bio 52,6 miliona KM – 9.036 kreditnih partija). Od ukupnog broja kreditnih partija, 3,62% kreditnih partija otplaćuju jemci, i u odnosu na kraj 2010. godine, broj kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na ukupan broj kreditnih partija je u neznatnom padu, za 0,31 procentni poen. Stanje preostalog duga po kreditima koje otplaćuju jemci sa 31.12.2011. godine iznosi 11,9 miliona KM, što čini 2,8% bruto kredita MKO i u odnosu na 31.12.2010. godine, udio preostalog duga u bruto portfoliju manji je za 1,2 procentna poena. (31.12.2010. godine stanje preostalog duga po kreditima koje su otplaćivali jemci iznosilo je: 18,5 miliona KM u odnosu na 459,8 miliona KM bruto portfolija).

Prema izvještajima MKO, a shodno Odluci o uslovima i načinu postupanja mikrokreditne organizacije po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10), u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine, klijenti MKO podnijeli su ukupno 348 prigovora, od kojih se 345 odnosilo na prigovore prema MKF, dok su klijenti jednog MKD podnijeli ukupno 3 prigovora. Od 15 MKF sa dozvolom za rad Agencije, za 4 nema evidentiranih prigovora. Najveći broj prigovora je po osnovu prigovora iz kategorije „ostalo“, kojih je ukupno 293, a većim dijelom odnose se na prigovore po osnovu neodobrenog zahtjeva za kredit ili reprogram kredita, zatim prigovore u pogledu sporenja jemstva, prigovore jemaca vezano za postupak naplate, te na ponašanje kreditnih službenika. Sudužnici/jemci, uputili su 138 prigovora. MKF su pozitivno riješile 155 prigovora, negativno 184 prigovora, dok je 9 prigovora u procesu obrade ili izjašnjenja.

3.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, br: 27/07, 46/09 i 46/11). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realizovanja ugovora o kreditu. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Tabela 8. Prosječne ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za IV kvartal 2011. godine – po proizvodima

Rb.	OPIS	Ponderisana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderisana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:		
1.1.	Uslužne djelatnosti	24,99%	31,83%
1.2.	Trgovinu	24,60%	31,72%
1.3.	Poljoprivredu	24,05%	30,86%
1.4.	Proizvodnju	24,49%	30,07%
1.5.	Stambene potrebe	21,05%	25,48%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	34,15%	41,27%
1.7.	Ostalo	20,92%	28,56%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:		
2.1.	Uslužne djelatnosti	24,37%	29,10%
2.2.	Trgovinu	24,84%	29,22%
2.3.	Poljoprivredu	21,16%	25,07%
2.4.	Proizvodnju	23,45%	27,03%
2.5.	Stambene potrebe	21,69%	24,71%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	29,35%	35,06%
2.7.	Ostalo	24,59%	30,05%

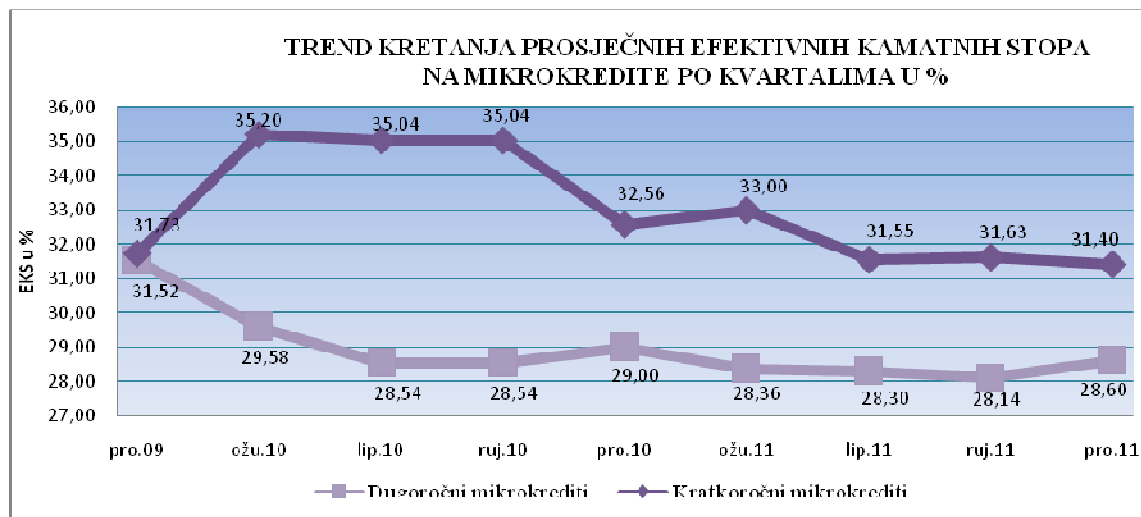
Za kratkoročne kredite, prosječna ponderisana nominalna kamatna kreće se u rasponu od 20,92 % za ostalo do 34,15 % za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 25,48 % za stambene potrebe do 31,27 % za nenamjenske kredite.

Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 20,16 % za poljoprivredu do 29,35 % za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 24,71 % za stambene potrebe do 35,06 % za nenamjenske kredite.

Prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne i dugoročne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u Tabeli 9.

Tabela 9. Prosječne efektivne kamatne stope (EKS) na mikrokredite po kvartalima

PROSJEČNA EKS u % na	2009. godina	2010. godina				2011. Godina			
	31.12.	31.03.	30.06.	30.09.	31.12.	31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Kratkoročne mikrokredite	31,73	35,20	35,04	35,04	32,56	33,00	31,55	31,63	31,40
Dugoročne mikrokredite	31,52	29,58	28,54	28,54	29,00	28,36	28,30	28,14	28,60

U četvrtom kvartalu 2011. godine, prosječne efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na dugoročne kredite bilježe neznan rast (0,46 procentnih poena), dok su prosječne efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite u neznačajnom padu (0,23 procentna poena), što je rezultat odobravanja više dugoročnih kredita.

U cilju povećanja transparentnog kreditiranja i zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, Agencija je spriječila iskazivanje kamatnih stopa na mjesečnom osnovu čak i kada se iskazuju efektivne kamatne stope na kredite, kako se klijenti MKO ne bi doveli u zabludu. Agencija očekuje da će primjena gore navedenog propisa rezultirati dodatnim smanjenjem kamatnih stopa kod mikrokreditnih organizacija s obzirom da će klijenti biti bolje informisani o jedinstveno iskazanim kamatnim stopama na mikrokredite kako u sredstvima javnog informisanja, reklamnim oglašavanjima, tako i u ugovorima o kreditu.

Kako za formiranje kamatnih stopa na mikrokredite najznačajniju stavku čine visoki administrativni troškovi mikrokreditnih organizacija, Agencija u kontrolama MKO posebnu pažnju posvećuje i opravdanosti određenih troškova u smislu člana 38. ZoMKO koje na kraju

utiču na formiranje kamatnih stopa mikrokreditnih organizacija, održivost organizacija te ultimativno i zaštitu doniranih sredstava.

3.5. Bilans uspjeha

Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tabeli 10.

Tabela 10. Bilans uspjeha MKO

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.12.2010. g.				Za period 01.01. - 31.12.2011. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI PO KAMATAMA I SLIČNI PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	114.522	292	114.814	94	91.348	318	91.666	92	80
1.2.	Operativni prihodi	7.305	46	7.351	6	8.414	76	8.490	8	115
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	121.827	338	122.165	100	99.762	394	100.156	100	82
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i sl. rashodi	32.754	57	32.811	23	22.273	74	22.347	22	68
3.2.	Operativni rashodi	71.580	259	71.839	51	69.309	328	69.637	68	97
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	36.085	33	36.118	26	10.904	5	10.909	10	30
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	140.419	349	140.768	100	102.486	407	102.893	100	73
5.	VANREDNI PRIHODI	13.057	14	13.071		15.128	46	15.174		116
6.	VANREDNI RASHODI	5.333	0	5.333		1.384	0	1.384		26
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-4-6)	-10.868	3	-10.865		11.021	32	11.053		-102
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	-10.868		-10.868		11.021		11.021		-101
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		3	3			32	32		
10.	POREZI		0	0			3	3		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		3	3			29	29		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			-10.865				11.050		

Ukupni prihodi MKO za period 01.01. - 31.12.2011. godine iznose 100,1 milion KM, od čega se 99,7 miliona KM ili 99,6% odnosi na prihode MKF, a 0,4 miliona KM ili 0,4% na prihode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupni prihodi su manji za 22 miliona KM ili 18%.

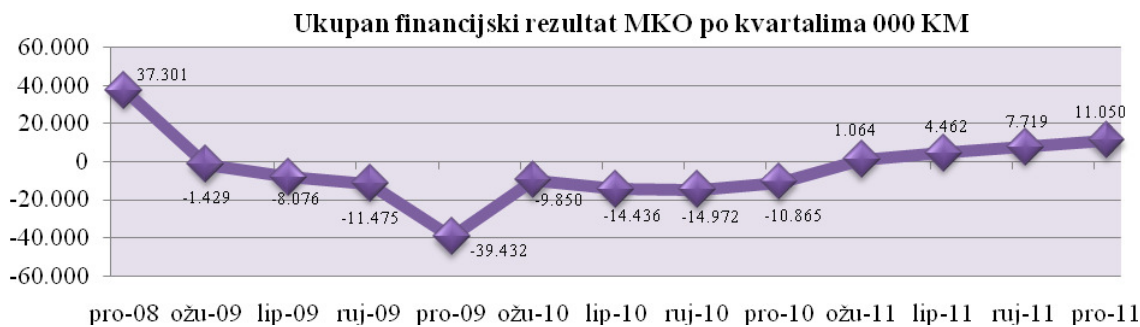
Najveći dio prihoda odnosi se na prihode od kamata koji iznose 91,6 miliona KM ili 92% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 23,2 miliona KM ili 20%, dok operativni prihodi iznose 8,5 miliona KM ili 8% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 1,1 milion KM, odnosno za 15%.

Ukupni rashodi iznose 102,9 miliona KM od kojih se 102,5 miliona ili 99,6% odnosi na rashode MKF, a 0,4 miliona KM ili 0,4% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi su manji za 37,9 miliona KM ili 27%.

U strukturi rashoda, 22,3 miliona KM ili 22% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 10,4 miliona KM ili 32%. Operativni rashodi iznose 69,6 miliona KM ili 68% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 2,2 miliona KM ili 3%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 37,7 miliona KM (01.01.-31.12.2010. godine: 38,5 miliona KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 17,7 miliona KM (01.01.-31.12.2010. godine: 18 miliona KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 14,2 miliona KM (01.01.-31.12.2010. godine: 15,3 miliona KM). Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 11 miliona KM ili 10% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 25,2 miliona KM ili 70%. Dvije MKF, imaju troškove rezervisanja za kreditne i druge gubitke s negativnim predznakom, što znači da su prihodi od ukinutih rezervisanja bili veći od troškova rezervisanja.

Vanredni prihodi MKO ostvareni u periodu od 01.01. do 31.12.2011. godine iznose 15,2 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 2,1 milion KM, odnosno za 16%. Preko 90% vanrednih prihoda, odnosi se na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Vanredni rashodi MKO ostvareni u 2011. godini iznose 1,4 miliona KM, i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 3,9 miliona KM odnosno 74%.

Za period 01.01.-31.12.2011. godine, neto dobit jednog MKD iznosila je 29 hiljada KM (01.01. – 31.12.2010.: 3 hiljade KM). U ovom periodu MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 11.021 hiljadu KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 10.868 hiljada KM. U periodu 01.01. – 31.12.2011. godine, od ukupno 15 MKF, manjak prihoda nad rashodima imalo je 6 MKF i to u ukupnom iznosu od 906 hiljada KM, a višak prihoda nad rashodima ostvarilo je 9 MKF u ukupnom iznosu od 11.927 hiljada KM.

Na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 11.050 hiljada KM, što ukazuje na postepeni oporavak sektora tokom 2011. godine, s obzirom da je sektor prvi put od kraja 2008. godine, u prvom kvartalu 2011. godine, zabilježio pozitivan finansijski rezultat, čime je taj trend nastavljen i do kraja 2011. godine.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvještaje MKO sa 31.12.2011.godine možemo konstatovati slijedeće:

- Bilansna suma MKO sa 31.12.2011. godine iznosi 502,6 miliona KM, od čega se na MKF odnosi 500,6 miliona KM ili 99,6%, a na MKD 2 miliona KM ili 0,4% od ukupnog bilansa MKO;
- Bilansna suma MKO na kraju 2011. godine bila je manja za 73,6 miliona KM ili 13% u odnosu na stanje sa 31.12.2010. godine;
- Ukupni bruto krediti MKO sa 31.12.2011. godine iznose 414,4 miliona KM i čine 82% ukupne aktive MKO, dok neto krediti iznose 402,7 miliona KM. Krediti na bruto osnovi manji su za 10% u odnosu na stanje sa 31.12.2010. godine;
- Osnovni izvor sredstava MKO su obaveze po uzetim kreditima koje na dan 31.12.2011. godine iznose 332,2 miliona KM ili 66% ukupne pasive MKO i manje su za 19% u odnosu na stanje sa 31.12.2010. godine;
- Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2011. godine iznosi 150,3 miliona KM, od čega kapital MKF iznosi 149,6 miliona KM, a kapital jednog MKD 0,7 miliona KM. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 93,4 miliona KM koji čini 62% ukupnog kapitala MKF. Neraspoređena dobit i rezerve jednog MKD iznose 129 hiljada KM ili 18% ukupnog kapitala MKD, dok osnovni kapital MKD iznosi 600 hiljada KM ili 82% ukupnog kapitala MKD;
- U periodu 01.01. - 31.12.2011. godine, 9 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u iznosu od 11.927 hiljada KM, dok je manjak prihoda nad rashodima ostvarilo 6 MKF u iznosu od 906 hiljada KM, što znači da su MKF sa 31.12.2011. godine poslovale s viškom prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 11.021 hiljadu KM. Jedno MKD je sa 31.12.2011. godine ostvarilo neto dobit u iznosu od 29 hiljada KM, što znači da je na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 11.050 hiljada KM.

U narednom periodu MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manje iznose kapitala, te visok stepen otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost zaposlenim u MKO;
- Smanjenju troškova poslovanja, primjeni principa domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni principa dobrih korporativnih praksi;
- Unapređenju funkcije interne revizije i daljem poboljšanju sistema internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO kroz spajanje sa sličnim MKO, a u cilju smanjenja kamatnih stopa;
- Usvajanju i punoj primjeni principa odgovornog kreditiranja;
- Punoj primjeni člana 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Obaveznoj razmjeni informacija na nivou sektora i Centralnog registra kredita;
- Poboljšanju saradnje sa Centrom za finansijsko savjetovanje u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta, uključujući poboljšanje funkcija upravljanja i rukovođenja, te
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja.

PRILOZI

- Prilog 1. Osnovni podaci o MKO
- Prilog 2. Bilans stanja MKF
- Prilog 3. Bilans stanja MKD
- Prilog 4. Bilans uspjeha MKF
- Prilog 5. Bilans uspjeha MKD
- Prilog 6. Pregled doniranog kapitala MKF

Prilog 1.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	31.12.2011. godine		
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposlenih
1.	MKD "ADRIA mikro" d.o.o. Mostar	ul. Kneza Višeslava 14 88 000 MOSTAR	Sena Martina Topić	036/ 348-891, 348-890 fax	adria.mikro@tel.net.ba	1.973	729	8
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-370, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	106.160	34.755	271
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Skenderija 68 71 000 SARAJEVO	Zijad Hasović	033/ 250-580, 250-581 fax	zijadh@lider.ba www.lider.ba	12.030	10.364	53
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Nusret Čaušević	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	66.706	4.096	193
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Iso Abinun	033/ 205-737 tel/fax	iso@melaha.ba	1.010	245	3
6.	MKF "MIBA" Tuzla	ul. Đorđa Mihajlovića 4/III 75 000 TUZLA	Mirsad Bahić	035/ 277-455 tel/fax	miba@vesta.ba www.miba.ba	392	378	3
7.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	31.761	15.490	136
8.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	16.042	4.390	92
9.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	3.165	2.737	23
10.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	109.010	42.129	256
11.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	108.909	22.292	250
12.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.540	310	11
13.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	386	266	3
14.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 51 71 000 SARAJEVO	Zoran Dučić	033/ 278-020, 278-032 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	38.111	9.157	147
15.	MKF "VORTT-INVEST" Sarajevo	ul. Azize Šaćirbegović 128 71 000 SARAJEVO	Mustafa Kapić	033/720-949, 720-941 fax	vorttdoo@yahoo.com	335	184	3
16.	MKF "ŽENE ZA ŽENE International" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 130 71 000 SARAJEVO	Seida Sarić	033/ 770-010, 770-012 fax	general@zeneazene.ba www.womenforwomen.org	5.048	2.778	57
UKUPNO						502.579	150.301	1.509

Prilog 2.

BILANS STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2010. godine	%	31.12.2011. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	47.527	8	28.973	6	61
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	18.252	3	20.935	4	115
1b)	Kamatonosni računi depozita	29.275	5	8.038	2	27
2.	Plasmani bankama	28.751	5	14.975	3	52
3.	Kreditni	458.551		412.802		90
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	26.214		11.647		44
3b)	Neto krediti (3-3a)	432.337	75	401.155	80	93
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	49.115	9	47.838	10	97
5.	Dugoročne investicije	3.500	0	15	0	0
6.	Ostala aktiva	14.319	2	9.048	2	63
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	701		1.398		199
8.	UKUPNO AKTIVA	574.848	100	500.606	100	87
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	88.871	15	82.347	16	93
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	321.027	56	248.634	50	77
11.	Ostale obaveze	23.025	4	20.054	4	87
12.	UKUPNO OBAVEZE	432.923	75	351.035	70	81
13.	Donirani kapital	42.619		43.061		101
14.	Osnovni kapital	9.957		10.157		102
15.	Višak prihoda nad rashodima	110.607		114.647		104
15a)	za prethodne godine	109.640		102.577		94
15b)	za tekuću godinu	967		12.070		1248
16.	Manjak prihoda nad rashodima	25.751		21.236		82
16a)	za prethodne godine	13.997		20.330		0
16b)	za tekuću godinu	11.754		906		8
17.	Ostale rezerve	4.493		2.942		65
18.	UKUPNO KAPITAL	141.925	25	149.571	30	105
19.	UKUPNO PASIVA	574.848	100	500.606	100	87
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	79.269		167.674		212
	- komisioni poslovi	1.272		548		43

Prilog 3.

BILANS STANJA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2010. godine	%	31.12.2011. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	36	3	270	14	751
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	36	3	270	14	751
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	0
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	0
3.	Kreditni	1.276		1.582		124
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	36		11		29
3b)	Neto krediti (3-3a)	1.240	90	1.572	80	127
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	84	6	75	4	90
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	0
6.	Ostala aktiva	9	1	57	3	0
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	0		2		0
8.	UKUPNO AKTIVA	1.369	100	1.973	100	144
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	513	38	723	37	141
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	86	6	452	23	
11.	Ostale obaveze	71	5	69	3	97
12.	UKUPNO OBAVEZE	669	49	1.244	63	186
13.	Donirani kapital	0		0		0
14.	Osnovni kapital	600		600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		0
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	3		29		963
16a)	prethodnih godina	0		0		0
16b)	tekuće godine	3		29		963
17.	Zakonske rezerve	98		100		
18.	Ostale rezerve	0		0		0
19.	UKUPNO KAPITAL	700	51	729	37	104
20.	UKUPNO PASIVA	1.369	100	1.973	100	144
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	88		60		69
	- komisioni poslovi	0		0		0

Prilog 4.

BILANS USPJEHA MKF

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.12.2010. g.	%	Za period 01.01. - 31.12.2011. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	788	1	485	1	62
1.2.	Kamate na plasmane bankama	1.275	1	706	1	55
1.3.	Kamate na kredite	111.727	98	89.281	98	80
1.4.	Ostali finansijski prihod	732	1	876	1	120
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	114.522	100	91.348	100	80
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	30.263	92	21.567	97	71
2.2.	Ostali finansijski rashodi	2.491	8	706	3	28
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	32.754	100	22.273	100	68
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	81.768		69.075		84
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	6.692	92	7.600	90	114
4.2.	Ostali operativni prihodi	613	8	814	10	133
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	7.305	100	8.414	100	115
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	38.428	54	37.628	54	98
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	17.960	25	17.605	25	98
5.3.	Ostali operativni troškovi	15.192	21	14.076	20	93
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	71.580	100	69.309	100	97
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	36.085		10.904		30
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-18.592		-2.724		15
8.	Vanredni prihodi	13.057		15.128		116
9.	Vanredni rashodi	5.333		1.384		26
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	-10.868		11.021		-101

Prilog 5.

BILANS USPJEHA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.12.2010. g.	%	Za period 01.01. - 31.12.2011. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	290	99	315	99	109
1.4.	Ostali finansijski prihod	2	1	3	1	135
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	292	100	318	100	109
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	56	98	71	96	127
2.2.	Ostali finansijski rashodi	1	2	3	4	280
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	57	100	74	100	130
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	235		244		104
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	32	70	40	53	126
4.2.	Ostali operativni prihodi	14	30	36	47	254
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	46	100	76	100	165
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	88	34	123	37	140
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	72	28	103	31	142
5.3.	Ostali operativni troškovi	99	38	103	31	104
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	259	100	328	100	127
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	33		5		15
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-11		-14		130
8.	Vanredni prihodi	14		46		326
9.	Vanredni rashodi	0		0		n/a
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	3		32		1.070
11.	POREZ	0		3		1.070
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	3		29		1.070

Prilog 6.

PREGLED DONIRANOG KAPITALA MKF
stanje na dan 31.12.2011. godine

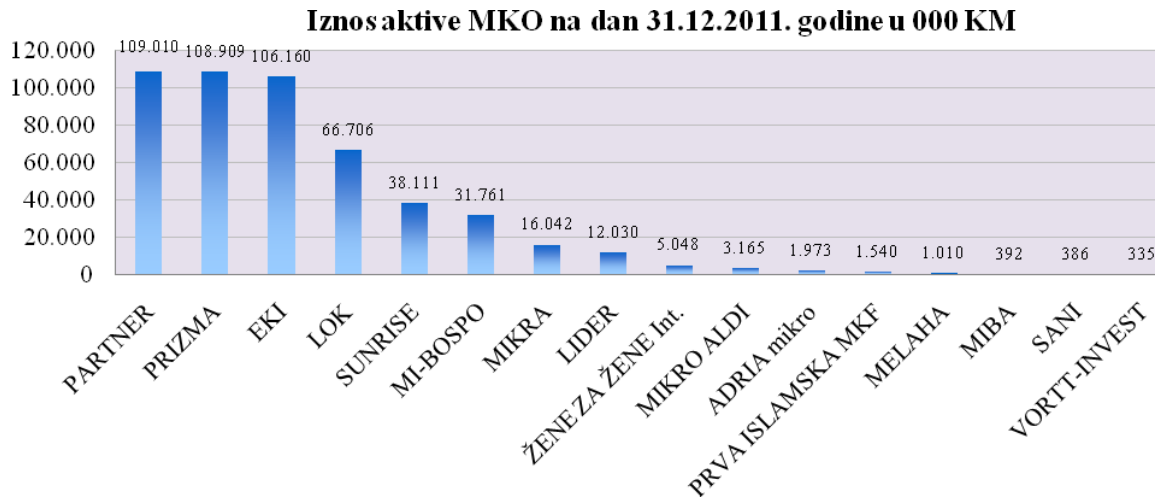
u 000 KM

Rb	Naziv donatora	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	MKF MIBA Tuzla	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	MKF SUNRISE Sarajevo	MKF ŽENE ZA ŽENE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		5.246	5.891	298	2.911	3.412	804	6.828	7.490	1.942	2.259	37.081
1.	USAID	3.046						3.046	3.046		543	9.681
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
3.	UNHCR				479		200	1.229	992	614	450	3.964
4.	CRS					3.412						3.412
5.	LIP (sredstva Vlade FBiH)				947			675		1.214		2.836
6.	PRM/USA State Department								2.006		577	2.583
7.	UNDP	1.932						59	672			2.663
8.	UMCOR			298	79			316	774		637	2.104
9.	Women's World Banking				1.034							1.034
10.	IRC				226			805				1.031
11.	Mercy Corps							697				697
12.	OXSfam						500					500
13.	USDA Know-How Project	237										237
14.	Church World Service				146							146
15.	Udruženje građana "ALDI"						104					104
16.	DK spajanje s "LORI" Orašje									98		98
17.	Women for Women Int.										52	52
18.	CRIC	31										31
19.	SOLIDARITES									16		16
Donacije za osnovna sredstva		8	0	0	0	65	0	228	61	10	0	373
20.	Mercy Corps							228				228
21.	CRS					65						65
22.	ICMC								53			53
23.	SOLIDARITES									10		10
24.	WORLD Vision Int.	8										8
25.	PHARE								8			8
Donacije za operativne troškove		2.039	831	0	0	0	0	1.363	3.087	709	0	8.030
26.	SIDA Housing	1.828										5.891
27.	IFC	104										5.891
28.	PRM								2.047			2.047
29.	UNHCR							129	840			969
30.	LIP (sredstva Vlade FBiH)							201		709		910
31.	CHF		831									831
32.	Mercy Corps							725				725
33.	CGAP							45	150			195
34.	EBRD	105										105
35.	WORLD BANK							65				65
36.	USAID							96				96
37.	MFC							12	34			46
38.	UNDP							43				43
39.	ADA ASBL (RATING)							21				21
40.	Ostalo	2						28	17			47
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.293	6.722	298	2.911	3.477	804	8.420	10.639	2.661	2.259	45.484

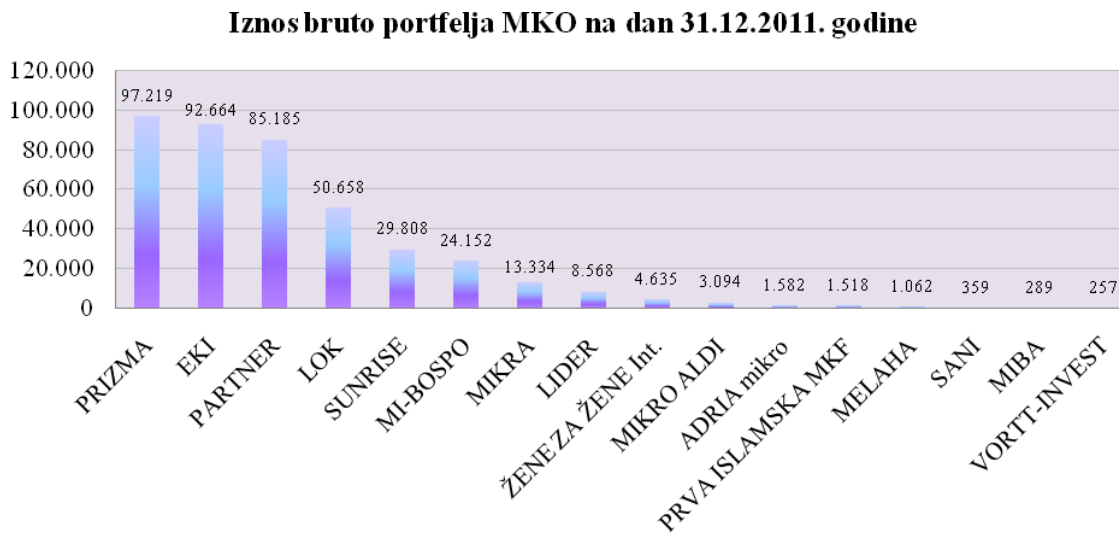
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfolia na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos kapitala MKO na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 4. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF,
odnosno neto dobit/gubitak MKD na dan 31.12.2011. godine u 000 KM
- Grafikon 5. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2011. godine
- Grafikon 6. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2011. godine
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 31.12.2011. godine
- Grafikon 8. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.12.2011. godine
- Grafikon 9. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 31.12.2011. godine
- Grafikon 10. Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2011. godine

Grafikon 1.

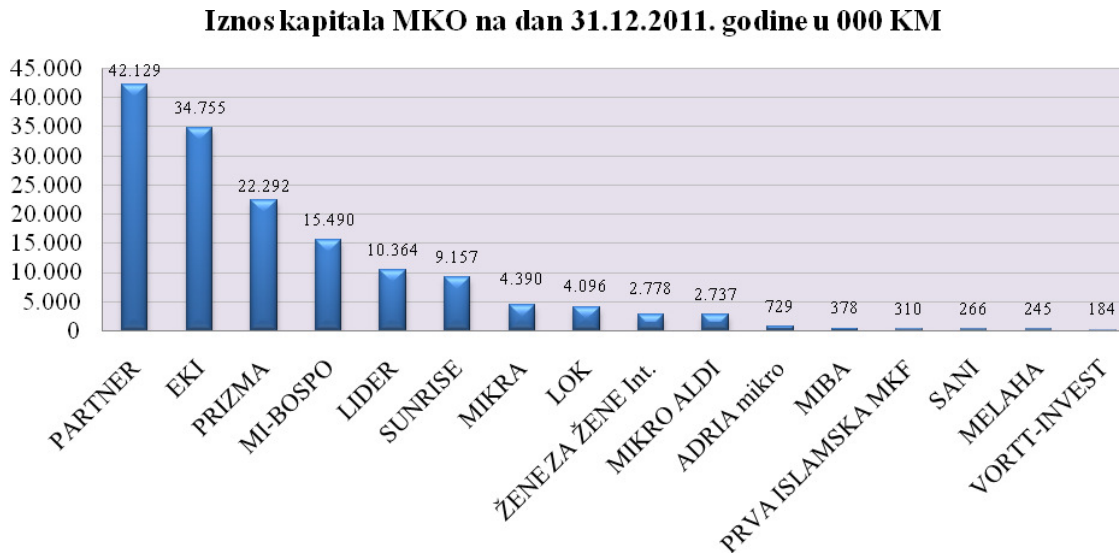

Grafikon 2.

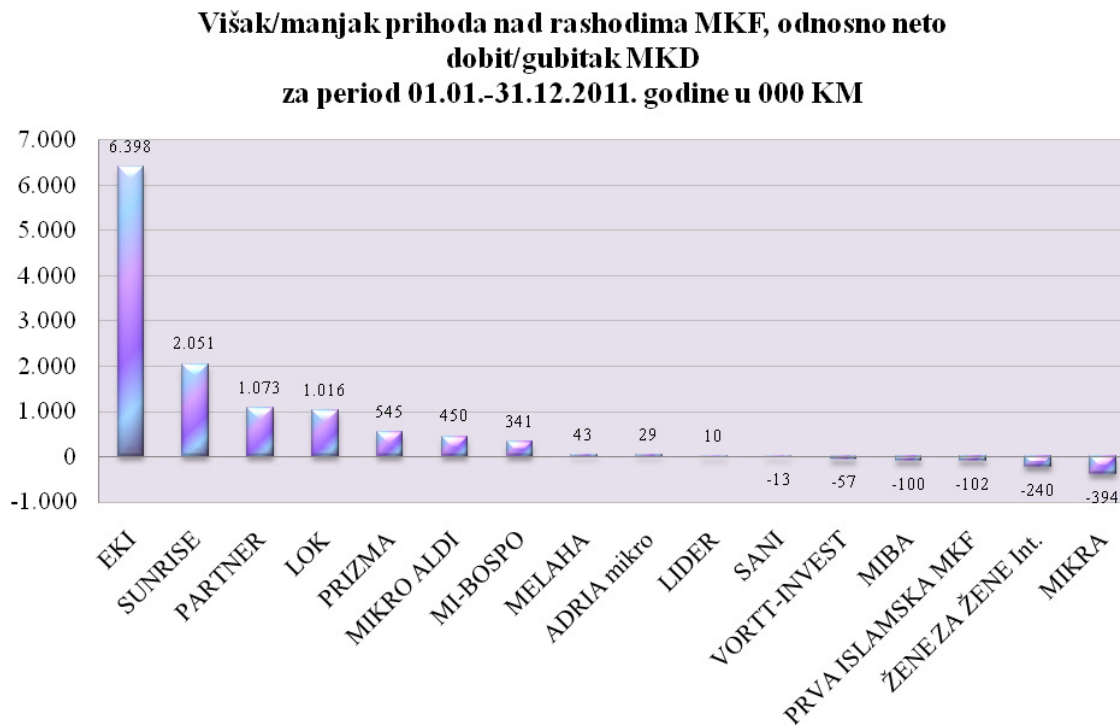

Grafikon 3.

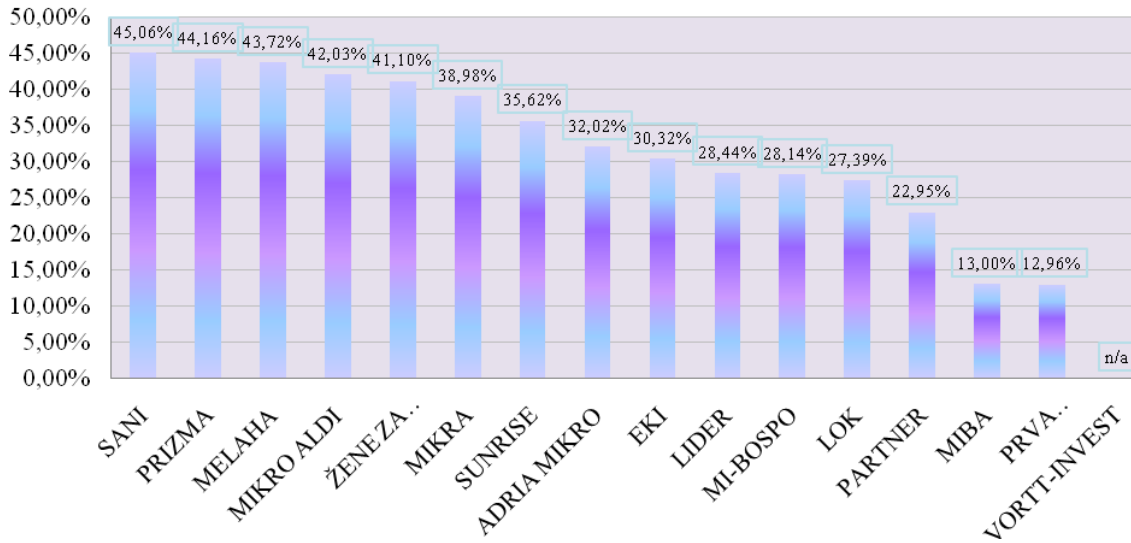

Grafikon 4.

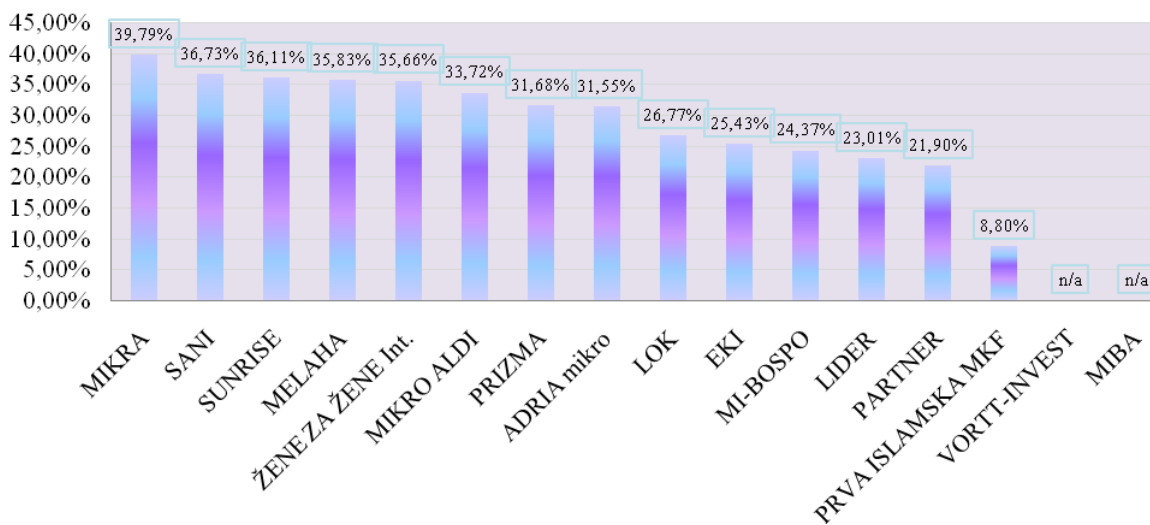
Grafikon 5.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u IV kvartalu 2011. godine**

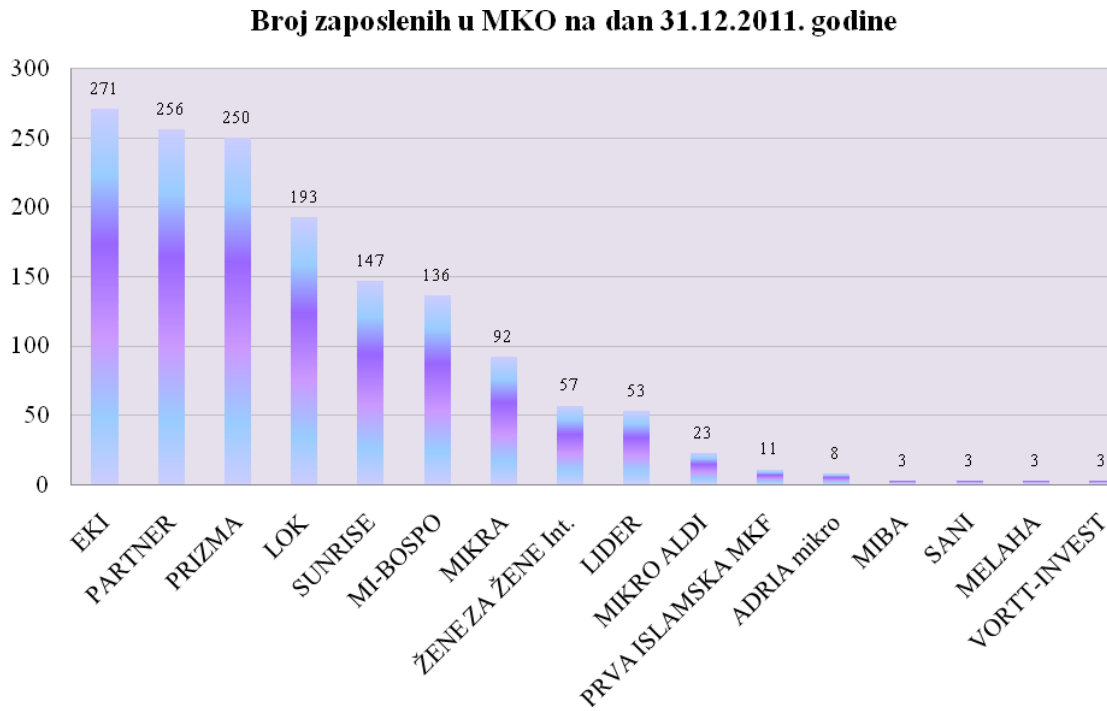

Grafikon 6.

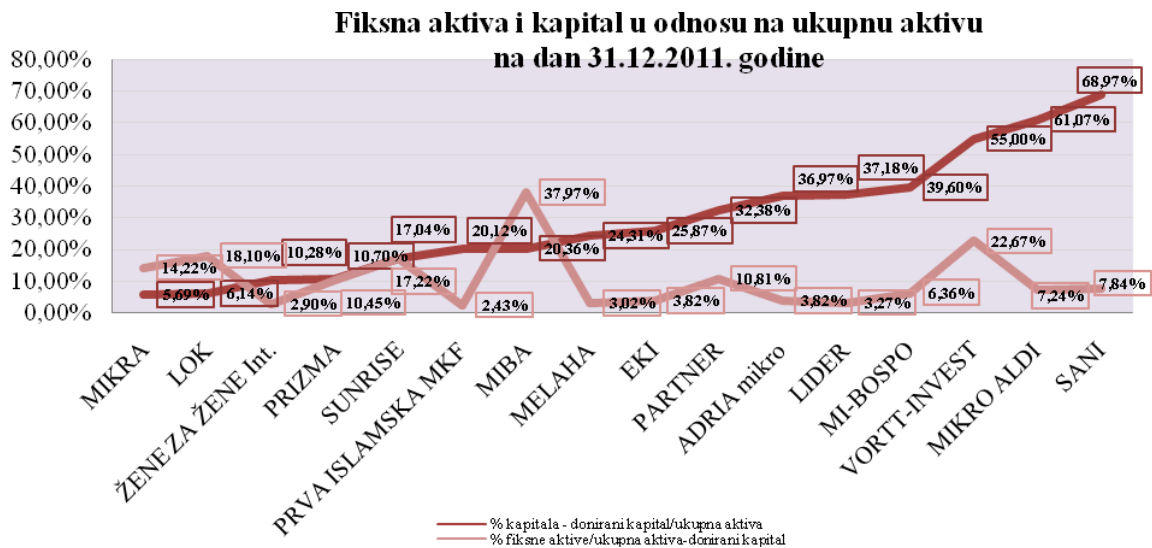
**Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite
prema izvještajima MKO u IV kvartalu 2011. godine**

Grafikon 7.

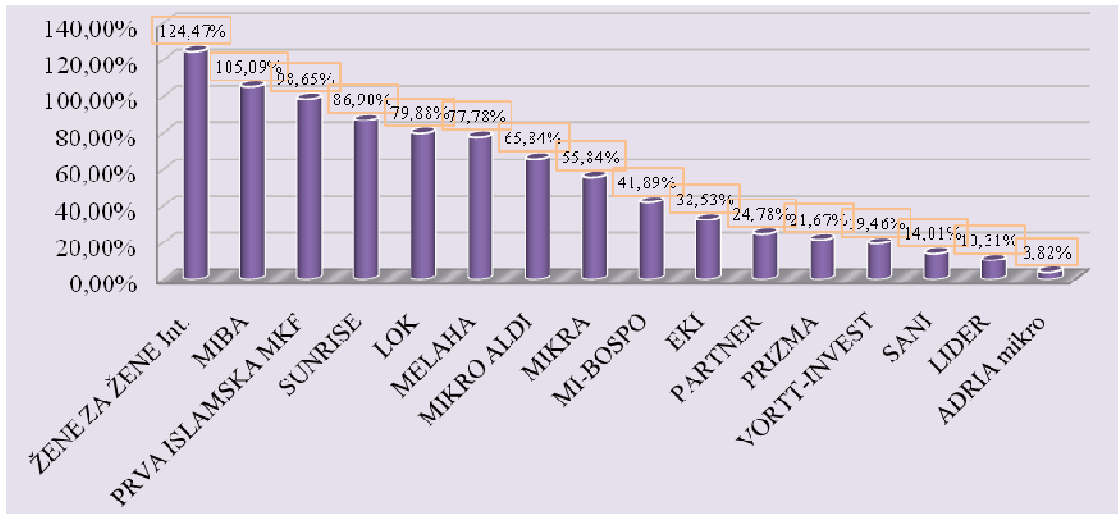

Grafikon 8.

Grafikon 9.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 31.12.2011. godine

Grafikon 10.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2011. godine

